

Tot vindicant la ideologia

Fa dues setmanes la Fundació Jaume Bofill va presentar l'informe *L'agenda de la política educativa a Catalunya: una anàlisi de les opcions de govern (2011-2013)*, en què s'analitza fins a quin punt les polítiques adoptades durant aquest període responen a condicionants del context de crisi econòmica o bé a opcions polítiques determinades. L'estudi conclou que la situació econòmica actual no justifica les retallades en matèria educativa i, tal com ha transcendit als mitjans, apunta al caràcter ideològic de les decisions preses. Hores després de la seva presentació pública, el departament d'Ensenyament va emetre un comunicat per, textualment, "respondre a les interpretacions poc rigoroses i esbiaixades d'aquest darrer informe de la fundació, que considera ideològic i realitzat a partir d'una forma de treball caduca". Tot plegat convida a reflexionar sobre l'ús del concepte ideologia i la seva relació amb la política i la ciència.

Xavier Bonal i Toni Verger, autors de l'informe, analitzen la influència que l'opció política de l'actual govern ha tingut en matèria educativa. S'entén que tota opció política respon a unes determinades idees respecte a com han de ser les coses. Tal com explica el sociòleg Karl Mannheim a *Ideologia i utopia*, les ideologies depenen de qui les defensa i de la seva posició en el medi social. Des d'aquesta perspectiva, ideologia i política són conceptes indistriables que no haurien d'incomodar. La ide-

ologia en política no és un demèrit sinó una necessitat. El problema de la ideologia política apareix quan es nega la pròpia i s'acusa els altres de tenir-ne. El mateix Mannheim recorda que un element comú en les dues definicions que proposa d'ideologia és "el fet que cap de les dues es refia només del que ha dit l'oponent per arribar a entendre el significat de les seves paraules i la seva intenció". Pressuposar intencionalitat en l'altre és un indicador de la pròpia ideologia. Més encara quan el suposat "opositor" forma part d'un món aliè a la política, com podria ser el cas del món acadèmic.

El principal argument de la consellera Irene Rigau a l'hora de criticar l'informe de la Fundació Jaume Bofill és que té poc rigor metodològic i, per tant, que el contingut de l'informe és ideològic. Mentre

SARA MORENO

SOCIÒLOGA

que la ideologia i la política són conceptes indistriables, la ideologia i la ciència són conceptes que cal separar. El coneixement científic es basa en postulats teòrics i evidències empíriques. En les ciències socials no es dona el monisme metodològic de les ciències naturals, és a dir, s'accepta que hi ha més d'un mètode per investigar sobre la realitat social. Ara bé, el debat sobre l'estatus científic de les ciències socials fa temps que està superat i desvinculat de les qüestions relacionades amb el mètode utilitzat.

Més enllà del cas de l'informe esmentat, és important preguntar-se per les conseqüències que suposa negar la ideologia política. Precisament, el balanç del ple monogràfic sobre pobresa i desigualtat que es va celebrar la setmana passada al Parlament de Catalunya resulta un bon

escenari d'anàlisi. La posició del govern de la Generalitat, abans i després del ple, va ser molt clara: no hi ha diners, ni es disposa dels instruments necessaris per canviar les polítiques envers la pobresa. Contràriament, l'oposició va denunciar la manca de voluntat política, tot reclamant més acció de govern.

Quan es justifica l'*statu quo* de les polítiques contra la pobresa apel·lant al determinisme econòmic que impossibilita el canvi també s'amaga el caràcter ideològic de la decisió política. Afirmar "som sensibles amb la pobresa però no tenim diners" és un fals argument, perquè s'obvia que la política implica prioritzar. En la mesura que els criteris de prioritització no són homogenis entre les diferents propostes polítiques, s'evidencia l'existència d'ideologies per un cantó i l'altre. Malgrat la connotació que arrossega el concepte, reconèixer la pròpia ideologia hauria de ser un valor afegit en política, sobretot en un context en què creixen el descrèdit i la desafecció ciutadana cap a l'exercici de la política.

Un altre sociòleg, Max Weber, explica a *El polític i el científic* que el polític ha de combinar dues ètiques: l'ètica de la convicció, fruit del propis ideals, i l'ètica de la responsabilitat, com a estratègia pràctica per evitar que els ideals impliquin objectius no desitjats. Sense entrar a debatre aquesta qüestió, no és admissible justificar les decisions d'un govern apel·lant a l'ètica de la responsabilitat quan la raó de fons respon a l'ètica de la convicció. Transparència també és no amagar la ideologia en política.

Un estudi de la Fundació Jaume Bofill conclou que la situació econòmica no justifica les retallades en matèria educativa

ARIANNE FABER

Afirmar "som sensibles amb la pobresa però no tenim diners" obvia que la política implica prioritzar